

STOCKHOLMS COURIER.

Måndagen den 24 Januari.

Sine ira, studio et metu.

RIKSRÄTTEN:

Et förslag, bedömdt af Svenska Lag-sifstare vid sista Riksdag.

(Slut från föregående N:r).

I Norriges Grundlag stadgas om en Riks-Rätt, hvars pluralitet utgöres af Stor-Tingets Ledamöter, och som således är den motsatta ytterligheten mot vår. Om det är af yttersta vigt, at en man, beklädd med et i sin natur så äfventyrligt och så ansvarsfullt embete, som en Ministers, må vara trygg vid lagen mot et missnöje, på hvars anledningar et folk alltid så lätt kan vara bedraget; måste också ingen ting vara mera angeläget, än at detta missnöje icke sjelft för tilfallet får utse et parti at dömma öfver den förhatliga Ministern. Vi anse derfor Norriges Riks-Rätt vara ännu mindre tjenlig än vår.

At tänka sig en bättre, än begge dessa, — en som hvarken är för tilfallet insatt af folksmagten, eller beroende af Regeringsmagten — gifvas endast tre möjligheter: den ena, at Riks-Rätten utgöres af enkom utsedda Ledamöter, den andra, at innehafvarne af vissa beställningar i staten, och den tredje at någon viss medborgareklass äro dertil sjelfskrifne.

Et Öfverhus skulle kunna gifvas, så organiseradt, at det kunde och borde vara Riks-Rätt; och detta vore den enda

utvägen at härtil hafva en viss *medborgareklass*. Et sådant Öfverhus finnes ej hos oss; och man kan icke förutse, huru och när det skall kunna införas.

Om Ledamotskapet i Riks-Rätten skulle förenas med vissa andra *beställningar* i staten; så vore det endast högre embeten, som borde komma i fråga — emedan, i sanning, ej något högre finnes än detta Ledamotskap. När åter förtroende-embetens innehafvare och Högsta Domstolens Ledamöter undantagas; så lära knappast flere höge Embetsmän återstå, än Hof-Rätts Presidenterne; och det blir således omöjligt at på detta sätt få en Riks-Rätt.

Den enda utvägen är då, at til Riks-Rätten *enkom utse* Ledamöter; och fråga blir blott om sättet.

Detta åter måste sökas bland fyra möjligheter: den ena, at Konungen nämner, utan förslag; den andra, at Ständerne föreslå och Konungen nämner inom förslaget; den tredje, at Konungen i nåder skulle föreslå och Ständerne välja bland de föreslagne; samt den fjerde, at Ständerne välja utan förslag. Alla öfriga möjliga utvägar måste upkomma genom sammansättning af dessa fyra. Så skulle, t. ex., en femte möjlighet vara, at en del af ledamöterna tillsättas genom Ständernas förslag och Konungens utnämning, samt en annan del genom Konungens förslag och Ständernas utnämning.

Då vi nemligen i all händelse förut-sätta, at embetet innehafves på lifstid, eller så länge, som Anders Danielssons förslag innehåller; skulle vi icke ens finna något ondt i den, annars högst förkastliga, fjerde utvägen, at låta Ständerne ensame välja. Än mindre hafva vi något at påminna dervid, at Konungen, utan förslag, i nåder utnämner. Skålen härtill äro redan sagda. Och följdén är, at äfven alla de öfriga utvägarne äro goda. Ty är det likgilltigt, at Konungen ensam eller Ständerne ensame verkställa utnämningen; så kan ingen olägenhet upkomma derigenom, at den ena af dessa magter föreslår och den andra utnämner.

Den som gör utnämningen, är dock derföre ansvarig inför allmänna omdömet; och det är godt, hafva vi redan sagt, både för Konungamagten och folkmagten, at icke ensam häfta för denna ansvarighet. Genom begges deltagande upkommer den fördelen, at begge fritagas från klander. Derföre är det, som, enligt vårt omdöme, ingen bör äga någon synbar öfvervigt. Denna fördel är i det i fråga varande förslaget icke fullkomligen iakttagen. Konungens utnämningrätt inskränkes inom Ständernes förslag, utan at Ständerne äro underkastade någon deremot svarande inskränkning. Fullkomlig blir jemnvigten först då, när den femte utvägen vidtages, så at halfva antalet utnämnes af Konungen efter Ständernas förslag, och halfva af Ständerna efter Konungens förslag.

Detta är således det sätt, vi föreställa oss såsom det fördelagtigaste, sedan vi försökt i tankan upfatta alla möjliga.

Slutligen böra vi ej underlåta at anmärka en ofullständighet, som vi trött oss finna i förslaget. Der står icke, huru det skulle tilgå med upgörandet af Ständernas förslag til Riks-Rätts-Ledamöter, — en sak, som åtminstone icke bordt

saknas i den upgjorde redactionen, och destomera nödvändig, som fråga är om et uttryck af Ständernas allmänna vilja, hvartil utvägen är så svår under vår sönderdelade representation. — Om hvarje Stånd för sig valde genom omröstning med slutna sedlar; så kunde de personer, som af alla fyra Ständerna blifvit valde, först upföras på förslaget, och de felande derefter väljas af Opinions-Nämnden bland de öfriga, som funnes på Ständens listor.

At nu i förväg bemöta de inkast, vi må hafva at förvänta, kunna vi icke påtänka. Ett förefaller oss dock genast såsom sannolikt. Vi hafva sagt, at, med undantag af Högsta Domstolen och förtroende-Embeten, samt Hof-Rätts-Præsidenternes, ej några Embeten finnas nog höga, at förenas med rättighet til Ledamotskap i Riks-Rätten. Hvar skall man då, när desse enkom tillsättas, finna män, nog uphöjde at bekläda dem? eller huru skola de förenas med andra lägre embeten? — Jo, de blifva i och för sig själva en uphöjelse, alltför stor, när fråga är at *åtfölja* et annat embete, men ej för stor at från en lägre beställning uphinnas och dermed förenas. En Nämndeman, som skulle få denna uphöjning, blefve ej för god at vara Nämndeman; men en vice Præsident vore vida för liten, at berättigas dertil genom vice Præsidents fullmagten. Man kan ej fela at inse denna skilnad.

LAGFARENHET.

Den sak, hvarom följande underdåniga Deduction handlar, torde för alla, som bekymra sig om vår lagskipning, finnas vara af nog intresse, at förtjena underkastas allmänhetens omdöme.

(Insändt.)

Utgifvit d. 13 Maj 1819.

Stormäktigste Allernådigste Konung!

Eders Kongl. Maj:ts Borgrätter hafva meddelat en lagskipning, som, i fall den vore enligt med Svenska lagarne, borde kungöras öfver hela den civiliserade världen, at injaga fruktan för dessa lagar och bereda försigtighetsmått emot dem, derest sådant ens vore möjligt. Frågan är om en skuldfördrings föråldrande, och huruvida en menniska genom flyttning från det land, efter hvars lagar han åtagit sig och häftar för en förbindelse, skall från densamma vara fri endast derigenom, at han flyttar til et annat land, hvarest föråldringstiden (prescriptionen) är kortare, änskönt han sökes långt förr än föråldringen inträffat efter det förstnämnda landets lagar.

I sådant fall är det påtagligt, at ingen menniska är säker om sin fordran i det land, som ej har den kortaste prescriptionstid bland alla, derest han ej kan vara säker, at gäldenären icke flyttar til et annat land, der samma tid är kortare. Alla invånare i det förra landet måste då lära sig känna alla sådana länders prescriptionslagar, dit deras gäldenärer möjligen få lust at flytta — d. v. s. hela den kända verdens — och tilse, at deras fordringar blifva indrifue inom den kortaste tid, som i någotdera af dessa länder är bestämd för fordringars föråldrande. Det är svårt för hvilken enskild person som helst at skaffa sig all härtil nödig lagkunskap, och för de fleste alldeles omöjligt. De Regeringar och Lagstiftare, som ville sörja för sina medborgares säkerhet, och icke låta sina lagar blifva en snara för dem, skulle således finna sig nödsakade at ändra dessa lagar, så snart något annat land hade eller finge en kortare prescriptionstid — eller ock

måste Regeringarne öfverenskomma, at på skeende reclamationer utleverera hvarje inflyttad utländning och all hans egendom, så snart en borgenär begärde at mot honom få anställa kraf efter det lands lagar, hvarest han åsamkat sig skulden, och der den icke vore föråldrad, på det han måtte kunna der dömmas och hans egendom utmätas.

Den person, mot hvilken jag blefve nödsakad at hos min Regering begära, på försök, en dylik reclamation, i fall E. K. Maj:ts Borgrätters domslut skulle stå fast, är Kapellmästaren vid E. K. M:s Hof-Kapell, Professoren *E. L. Du Puy*. Min rätt mot honom är utom all fråga. Jag har til dess bevakande aldrig något försummat; och jag skall ej heller försumma de yttersta uptänkliga medel at göra den gällande. Mig synes det vara et postulat, at den, hvars rätt ej efter någon lag är förverkad, måste efter någon lag kunna utbekomma sin rätt. — Anledningarne til det helt olika begrepp, E. K. M:s Borgrätter gjort sig om saken, synas mig lätteligen undanröjda genom följande enkla framställning som föga annat är än en omskrifning af hvad jag hos Öfre Borgrätten anfört.

På grund af et i Rheinsberg i Preussen den 12 Aug. 1791 utgifvit så kalladt vaxelbref, har jag til Nedre Borgrätten låtit instämma Professoren Du Puy, med påstående at af honom utbekomma 200 R:dr Preussiskt curant jemte räntor; men Du Puy har undandragit sig betalning af denna fordran, och Nedre Borgrätten har befriat honom derifrån genom dom d. 8 Aug. 1818, hvilken dom Öfre Borgrätten under den 26 sistl. Mars fastställt. Hvardera har nyttjat sina skäl, dem jag underdånigst utbeder mig at få granska.

Vaxelbrefvet, som utgör grunden för mitt kraf, är af den beskaffenhet, som i Preussiska lagen betyder, hvad i den

Svenska kallas löpande förskrifning, icke invisning på någon annan, utan omedelbar förbindelse af utgifvaren, at sjelf betala (*trockner oder eigener Wechsel*). Genom denna förskrifning har Professoren Du Puy, då varande Kammar-Musicus hos H. K. H. Prins Henrik af Preussen, utfäst sig at til min hustrus förre man, affidne Mühlenmeister Koeppen, eller ordres, den 1 Oct. 1791 betala lantagne 200 R:dr Preussiskt curant jemte fem proC. ränta. Efter Koeppen ärfde min hustru denna fordran; och gäldenären försvann från orten redan inom den tid af ett år efter förfallodagen, som förskrifningen enligt Preussisk lag ännu ägde den strängare executiva kraften, hvilken i samma lag kallas vexelkraft (*Wechselverbindlichkeit*). Häröfver har jag på sjelfva förskrifningen låtit teckna bevis af behörig Preussisk Embetsman d. 4 Sept. 1792. Men som jag icke är i tillfälle at visa, det protesten blifvit vidare fullföljd i den af vår lag föreskrifna ordning; så har jag nu icke heller ansett mig kunna njuta til godo den nyssnämnde vexelkraften, utan har jag ansett förskrifningen nu mera endast kunna begagnas såsom vanligt skuldebref, jänlikt Preussiska lagens stadganden i 2 Delen 8 Tit. 908, 974, 1063, 1080 och 1218 §§. Rättegångsättet så väl som föråldringstiden för denna förbindelse äro enligt nämnde lagstäl- len enahanda, som för vanlig skuldfordran. Denna föråldringstid bestämmes i 1 Del. 9 Tit. 545 och 546 §§. til 30 år från den dag, då förbindelsens uppfyllande först kunnat fordras; och det är således tydligt, at då 27 år icke förflutit från det i fråga varande vexelbrevets utgifvande, innan jag gjorde talan hos Nedre Borgrätten anhängig, mitt kraf emot Professoren Du Puy efter Preussisk lag ännu står öppet.

Han har svarat mig, at han vill döm-

mas efter Svensk lag, enligt hvilken fordringar ej gälla längre än 10 år, och således vara fri från betalnings-skyldigheten. Nedre Borgrätten har åter räknat 20 års föråldringstid, emedan förbindelsen var til utländsk man utgifven före år 1800, och derigenom kommit til samma slutföljd, nemligen at fordringsrätten var förlorad. Kongl. Förordningen den 13 Juni 1800, som här blef tillämpad, handlar dock endast om förbindelser, utgifna på Svensk botten eller afhandlade emellan Svenskar, men hvilkas innehafvare äro utländningar eller utrikes vistande Svenskar. Och til de förbindelser, som utom Sverige ingås emellan utländningar, kan åtminstone ingen Svensk lag längre tillbaka lämpas, än sedan utgifvaren kommit at lyda under Svensk domsrätt.

Jag antager således, at Du Puy bör anses hafva stått under Svenska lagarne, så länge han bott i Sverige, dit han sist inflyttade i Nov. månad år 1810. Och längre tillbaka synes det mig alldeles omöjligt, at han får begagna Svenska lagarne om föråldringstiden, hvilken således äfven efter dessa lagar ej lupit til ända, då instämningen skedde.

Om man ej vill påstå, at alla de förbindelser, man i *et* land ådragit sig, skola vara afbördade och försvunna derigenom, at man flyttat til *et annat*; så måste det medgifvas, at förbindelserna öfverallt gälla efter de lagar, hvarunder de blifvit ingångna. Det är sant, at svenska domstolar måste dömma efter svenska lagar, och at Professorn Du Puy för närvarande äger rätt at endast vid dessa domstolar svara; men om häraf skulle följa, hvad han vill sluta, nemligen at svenska prescriptionslagar böra gälla äfven för den tid, som lupit förr än Du Puy kunde i Sverige sökas; så vore i och med detsamma hvarje Preussisk fordringsägare dömd at inom svenska la-

gens prescriptionstid, ehuru mycket kortare den är än den preussiska, utkräfva sin fordran, vid äfventyr, at gäldenären i annat fall genom flyttning til Sverige kunde frälsa sig från hans kraf.

At påstå sådant, är för min vederpart nu fördelagtigt. Men jag förutsätter, at t. ex. just han ville än en gång flytta sin bostad från Sverige. Om han då slog sig ned i Preussen eller inom någon annan stat, hvars lag stadgade en föräldringstid af 30 år, och om en svensk fordringsägare der kom och förföljde honom med et skuldebref, utgifvit under Du Puy's vistande i Stockholm och mer än tio år gammalt innan han flyttade derifrån; huru skulle han väl då göra, för at vara consequent? Skulle han medgifva, at svensk föräldringstid ej mer gällde til hans fördel? Skulle han ej tvertom yrka, såsom den högsta rättvisa, at fordringsägaren alldeles icke borde draga fördel af hans tillfälliga utflyttning til et land, der andra lagar gällde?

Det är underligt, at svenska lagens förbud mot utländsk lags åberopande är i bokstafven oinskränkt, då likväl dess afsigt påtagligen endast är, at hindra främmande lagars inblandning i frågor mellan *svenskar* om *svenska* ämnen. I andra Staters lagar har man icke funnit ett sådant förbud vara af nöden, utan tvertom stadgat, at utländska förbindelser skola dömmas efter den lag, hvarunder de äro ingångna. Det kan ingenstädes åläggas domstolarne at känna andra länders lagar; men det kan mycket väl tillåtas dem — och åläggas dem — at, när dessa lagar för dem framläggas, följa desamma, så vidt förbindelserna, hvaröfver skall dömmas, derpå oundvikligen bero. Rättigheten för en främpling at få det i hans land slutna kontraktet pröfvadt i et annat land, hvartil skulle väl den mången gång tjena, om

ej de lagar, hvilka i kontraktet åberopas, och hvarpå det grundar sig, finge betraktas såsom delar af sjelfva kontraktet och vid dess verkställande tillämpas?

Redan från denna synpunkt upptäcker man således en *gräns* för möjligheten af det *gränslösa* förbudets efterlefnad; liksom i allmänhet hvarje öfverdrifvet stadgande någon gång skall röja, at det är illa beräknadt och måste lida afsprutning i verkställigheten. Det oundvikliga samband, som stundom måste inträffa emellan tolkningen af et utländskt aftal och efterlefnaden af den lag, hvarpå det hvilat, och den deraf följande omöjligheten at i verklig lagskipning vid alla tillfällen iakttaga det svenska förbudet mot all utländsk lags åberopande (så vidt dermed afven menas förbud at *följa* dylik lag) skulle jag ännu närmare, och utan svårighet, utveckla, om utgången af min sak egentligen berodde derpå. Men jag kan lemna å sido det ovillkorliga förbudet, låta det förstås och tillämpas, huru som helst. En grund måste åtminstone få antagas, utan hvilken alldeles ingen utväg finnes at häfva tvifvel och motsägelser — och med denna grund är jag nöjd. *Från den stund nemligen, som en person sjelf lyder under svenska lagar, från denna stund, men ej dessförinnan, kan den förbindelse, han utom Sverige och såsom utländning utgifvit, möjligen komma at lyda under samma lagar.* — Om denna grundsats, som väl innefattar utländningens lindrigaste fordran hos svenska lagskipningen, ej heller skulle gälla; då vore han berättigad at anse Sverige för et land, der alla förbindelser uphöra, och dit man kan fly, för at vara fri från allt hvad man åtagit sig. Skall åter någon regel gifvas, hvarefter han i Sverige får göra sina anspråk gällande; så kan en at Sveriges lagar föreskrifven viss tid för förbindelsernas gillighet ej betyda

annat, än at denna tid måste hafva förflutit, medan förbindelsen lydde under svensk jurisdiction, d. v. s. kunde genom Sveriges lagar bringas i verkställighet. — Skall åter den tid, som dessförinnan förflutit, komma i beräkning; så måste i och med detsamma den lag komma i beräkning (om ej *åberopas*) under hvilken förbindelsen för den tiden lydt.

Det vore nu en särskild sak, om Professoren Du Puy skulle kunna visa, at han under sina vandringar i verlden efter den tid, då han lemnade Preussen, uppehållit sig så länge i något land, at den i det landet gällande prescriptions-tid under hans vistande derstädes förflutit, och han således blifvit, eller kunnat blifva, der lagligen från krafvet frikänd. Men innan detta visas, är ej et skäl för hand, som efter någon lag kan göra prescriptions-frågan i denna sak tvetydig.

Jag är således nöjd at dömmas endast efter svensk lag; och ändamålet af de utdrag ur preussiska lagen, som jag i öfversättning inför Borgrätterne framlagt, inskränker sig i sådant fall dertill, at visa, det min vederpart icke kan med preussisk lag freda sig, om han skulle det försöka. Vid rättigheten af dessa utdrag har han ingenting haft at påminna. Då han bestridt mig all rätt at gagna preussisk lag, hvarunder han utgaf sin förskrifning; har jag dock icke trött mig kunna vägra honom, at visa, om han kunde, det han efter denna lag blifvit sin förbindelse qvitt. Sådant har han icke ens försökt; och jag trodde således domskälen böra blifva, at den föråldringstid, som kommit i fråga, ej förflutit efter det Professor Du Puy bosatte sig i Sverige och började lyda under svensk jurisdiction, samt at han ej heller förmått visa, det hans i Preussen utgifna förbindelse efter någon främmande lag förlorat sin kraft.

På dessa skäl lemnade jag saken först til Öfra Borg-Rätten. Men jag öfversände sedermera och lät vid muntligt förhör ingifva åtskilliga bevis, som jag hade i händerna, derom at Professorn, eller såsom han då kallades, Musicus och Skådespelaren Du Puy, blifvit i Köpenhamn upsökst och krafdd åren 1804, 1805 och 1806.

Häri genom visade jag, at första försoket af mitt Ombud Etats-Rådet Schönheider, enligt hans bref af den 23 Oct. 1804, som inlemnades, haft samma verkan, som nu i början röntes af min ansökning hos Riksmarskalks-Embetet, nemligen at vederparten angaf sig heta, icke *Louis*, som står under förskrifningen, utan *Edouard Du Puy*; hvarföre Schönheider tog för afgjort, at ingen Louis Du Puy fanns i Köpenhamn och således ingen ting i saken var at uträtta.

Men sedan gick det, då som nu, at både namnet och skulden snart måste erkännas, såsom Friedr. Grønings bref af den 11 Maj 1805 visar; ty der heter det, at Du Puy icke *helt och hållet* förnekade fordringen, utan tvertom förmodade, at den vore betalt på H. K. H. Prins Henriks bekostnad. Ehuru detta genast ansågs påtagligen ogrundadt (helst förskrifningen oinlöst fanns i min fullmäktigs hand); mötte dock det svåraste af alla hinder för en fordrans indrivande, at nemligen gäldenären ingenting ägde, alla hans effekter voro längesedan pantsatta, hans inkomst vid Theatern ej kunde seqvestreras, och hans person, såsom varande i Kunglig tjenst, ej fick i häkte inmanas.

Ännu den 14 Juni 1806 hade ingen förbättring i Skådespelarens affärer inträffat; ty då skref Kgl. Preussiska Chargé d'Affaires Legations-Rådet v. Durrest til H. M. Konungen i Preussen sjelf, at Du Puy förklarad sig insolvent, men at han, såsom Skådespelare ej kunde häk-

tas. Et slags hopp om möjligen terminalafbetalningar gafs mig, i fall jag anställde lagsökning; men detta hopp var för svagt at förmå mig til det besvärliga och kostsamma försöket. Jag besinnade mig; och Du Puy lemnade emedlertid Danska Riket. Dock efter et sent omsider förnyadt försök, erhöles från Kgl. Preussiska Ministern Grefve Dohna et bref, dateradt Köpenhamn den 11 Jan. 1812, hvaraf jag uplystes, at Musicus Du Puy var borta och ej mer skulle återkomma, emedan honom blifvit förbudt at vistas i Kongl. Danska Staterna.

Af de här återopade skrifter, som i öfversättning finnas bland handlingarne, lemnade Öfre Borg-Rätten Du Puy del; och han förklarade sig icke kunna be-
tvifla deras trovärdighet, utan yttrade blott, at han trodde dem ingalunda kunna föranleda til den af mig dermed påräknade utgång af saken, såsom ordalagen upptagas i domen, och sådant af den orsak, enligt hvad jag vill minnas af sjelfva skriften, at i breven ej omtaltes någon anställd lagsökning, utan blott kraf — då likväl, i afseende på prescriptionstidens bevarande, det efter lag har samma verkan, om man kräfver muntligen eller skriftligen, eller angifver för rätta eller hos E. K. M:s Befallningshafvande.

Det är då ostridigt, at Du Puy blifvit kraf i Köpenhamn åren 1804, 1805 och 1806; och häraf följer, at den tid, han dessförinnan kan hafva vistats i Sverige, icke får, vid prescriptionens beräk-
nande, sammanläggas med den, som han nu här tilbragt, så vida et mellankommet kraf alltid måste afbryta föråldringstiden.

Detta endast hade jag trott kunna blifva et ämne för betänklighet, i fall jag ej fått det utredt, såsom nu skett. Öfre Borg-Rättens pluralitet kunde deremot icke förlika sig med den tanken, at Svenska författningars verkan stannar inom

den tid, som personer och ärenden lyda under Svensk domstol; och förgäfves var således hvad jag gjort för at visa, det ingen blott i Sverige tilbragt föråldringstid kunde komma min motståndare til godo. Öfre Borg-Rätten afvek ej från Nedre Borg-Rättens mening om användbarheten af det i 1800 års Kgl. Förordning gifna stadgandet om utländska skulder, äfven för den tid, då den i fråga varande hvarken lydde under Svensk domstol eller angick Svensk man; och härigenom upkom blott en ny förvillelse deraf, at jag visat föråldringstiden vara afbruten medelst krafven i Danmark. Före dessa kraf skulle neml. Svenska lagens gamla stadgande om 20 årig häfd få gälla; men så snart samma kraf voro gjorda, måste min fordran anses lika med fordringar, de der tilkommit efter år 1800 — då likväl Förordningen säger, at på alla äldre kraf den lag skall tillämpas, som var gällande, när utlåningen skedde.

(Forts. e. a. g.)

UTLÄNDSKA NYHETER.

Tyska Posten, som bort ankomma i Tisdags, kom först i Lördags. Den för i Fredags är ännu ej anländ.

England. Fyra Baronier i Grefskapet Galway i Irland äro förklarade i uprorstilstånd. — Sedan Parlamentet antagit de af Ministrarne föreslagna medel til lugnets försäkrande samt fabriksfolket fått något mera arbete och helsosam förskräckelse; så väntas från England icke snart någonting af vigt. För radikalerna hyser man ingen särdeles fruktan, just dertill at deras skri varit så högljudt.

Frankrike. Vid den ovisshet, hvari man befinner sig i afseende på förändringarne i Chartan och Vallagen, och om hvilka som komma at understödjta Ministrarne, skulle nödvändigtvis Sessionen d. 24 Dec. synas ganska vigtig. Många tycka at den af de Deputerades Commission til utgående förskottsvis föreslagna en tredjedel af det kommande årets statsinkomster varit tillräcklig, för

at lemna Ministrarne tid at förelägga en fullkomligt utarbetad Budget, och tillika ådägalägga för nation det inga andra afsigter låg dem om hjertat än den rättmätiga Thronens befastande på en constitutionel frihet. Man är derföre förundrad at Ministrarne uraktlätit en sådan tilfredsställande utväg, och endast vinnlagt sig om pluralitet för sina förslag. Det har icke undgått upmärksamheten, at Decazes endast lamt försvarat sig emot det personligen förnärmande sätt, hvarpå han af Grefve Labourdonnaye blifvit angripen. Man drar deraf ånyo den slutsatsen, at Ministären öfverlemnadt sig åt Ultrás, hvarigenom det blir densamma svårt at undgå nämnde partis öfverspända idéer i politiska- och religions-ämnen, och at således utsigterne för detta parti, at få de sina in i förvaltningen, mer och mer ökas. — Då adressen til Konungen discuterades i de Deput. Kammare, tilgick det ganska lifligt. Under förmodan af starka Debatter hade man vidtagit all försigtighet, på det ingen obehörig måtte kunna intränga sig i salen, och hvarigenom hände at Grefve Decazes, som i egenskap af Minister har rätt at öfvervara de hemliga sessionerna, öfver en timmes tid fick vänta utanföre. Hr Courvoisier yttrade den önskan, at Kammaren ville i Adressen förklara sin föresats at uprätthålla Chartan i dess helhet, men det kom ej til omröstning deröfver. Emedlertid skall han, Royer-Colard, Beugnot och Kératry hafva närmat sig venstra sidan och ej mera öfverensstämma med Ministären. — Man deltagit på et rörande men oförklarligt sätt för Hertigen af Rovigo; alla partier öfverstämde deri; den sednare domen öfver honom prisas allmänt och man tror sig veta at han redan förut var säker på sin sak. Utgifvandet af den gamla Police Chefens mémoires, hvarmed hotades, kommer ej at äga rum. Folk af alla partier öfverfallas af en viss rysning vid tanken på deras utkommande från trycket. — Marskalken Davoust har, efter sitt ifrande emot böneskriften för Konungsmördarne, kommit i stor gunst vid Hofvet och haft enskild audiens hos Konungen. — Hertigen af Bassano, som var inbegripen i den Kongl. Förordningen af den 24 Juli, har ankommit til Paris, och General Vandamme är äfven redan återkommen til Frankrike. — Då en Deputation til Konungen framförde den andra Kammarens nyårsönskan, yttrade Hans Maj:t: Vi befinna oss i fredliga förhållanden med hela Europa, men vi hafva en fiende at besegra: Anarchien. Vår ställning är

ingen fara underkastad, så länge jag kan räkna på Eder såsom I kunnen räkna på mig. — Man talar mycket om förändringar i Arméen. Den nya Krigsministern, General Latour-Maubourg, har ofta privat-audienser hos Konungen, Hertigen af Angoulême samt Grefven af Artois. De liberale, hvilka i början så högt berömde honom, börja sänka tonen. — I Departementerne utspidas tid efter annan uprörsskrifter bland de regulära troupparne, och läsas ifrigt; Ministern har utfärdadt stränga befallningar til förekommande deraf, och för at befordra disciplin och subordination bland Soldaterna. — Hr de Serres helso-tillstånd blir dagligen mera oroande. — Mellan den 12 och 15 Jan. skulle enligt Gaz. de Fr., den nya Vallagen i Deput. Kammaren förekomma.

Tyskland. Enligt hvad förljudes skola ganska viktiga Lagförslag föreläggas de båda Kamrarna i Stuttgart. De angå i allmänhet den inre organisation, neml. Financerne, Förvaltningen och Lagskipningen. Man är ej ännu fullkomligt öfverens hvilket system man i detta sednare hänseende skall följa; många önska offentlighet samt Jury-Domstolar. — Man berättar at Baiern, Würtemberg och Baden til handelns befordrande vilja antaga et gemensamt Tull-system, i fall man ej emot förmodan på Congressen i Wien skulle blifva öfverens om allmänna mått och steg för hela Tyskland.

Nederland. Enligt privata underrättelser från Brüssel skall den complott, som föranledde de bekanta arresteringarne i Amsterdam, åsyftat en Regements förändring.

Mexico. Pater Torres har åter visat sig med 6 å 700 man, vet at öfverallt undgå de Kongl. Trupperne och brandskattar dem som äro Regeringen tilgifne. I Oct. har han kämpat lyckligt mot Kongliga Dragoner.

På detta blad prenumereras i Deleens & Comp. Bokhandel, med 3 R:dr B:ko för halfår. Prenumerationen kommer endast en kort tid at vara öppen.

STOCKHOLMS COURIER.

Thorsdagen den 27 Januari.

Sine ira, studio et metu.

LAGFARENHET.

(Slut från föregående N:r).

Hade jag således kraft före 1800; så skulle det efter 1800 hafva verkat längre, än det kraf, som anställdes 1806 (?) Visserligen är detta Öfre Borg-Rättens mening. Min fordran var, efter svensk lag, icke föråldrad före 1806; ty den var då blott 15 år gammal; och äfven efter 1806 hade ej mer än 12 år lupit, innan krafvet i Sverige skedde. För at få den föråldrad, måste således den kortare föråldringstiden användas i ettdera fallet e-ehuru tydligt det må vara at 1804, 1805 och 1806 års kraf icke kunde vara för mig mindre fördelaktiga efter denna tid, än et kraf före 1800 skulle varit, och at således, i fall svenska lagen (det jag ytterst bestrider) skulle lämpas på tider, då Du Puy ej bott i Sverige, jag dock måste äga samma rätt til 20-årig prescription efter 1806, som jag från början skulle ägt, om fordringen då varit svensk.

Allernådigste Konung!

Borg-Rätternas domslut lära på detta sätt vara tillräckligen vederlagda. At de skola i nåder ogillas, deri tycker jag mig finna en nödvändighet; och det skulle kunna ske på följande olika sätt, hvartil jag sökt i underd. utveckla grunderne:

Antingen at den i fråga ställde för-

bindelsen i nåder förklaras gällande efter den lag, hvarunder han blifvit sluten, och åtminstone icke underkastas någon längre tillbakagående verkan af svensk lag, än från den tid, då förbindelsen började at lyda under svensk domstol; (d. v. s. at den mera kinkiga frågan förblifver oafgjord, huruvida en förbindelse, som icke är föråldrad efter den lag, hvarunder han är sluten, kan hafva blifvit det derigenom, at den lydt under annan lag så lång tid, som efter denna fordras til föråldring);

Eller at densamma dömmes endast efter svensk lag, och den tid, den lydt under annan lag, icke kommer i beräkning, då ej påstås kan, at någon i denna sednare lag föreskrifven tid blifvit försummad; (hvarigenom ändock ej upkommer något prejudikat för den tvifvelaktiga händelse, då svenska föråldringstiden ej utlupit efter det svensk domstol blef behörig, och utländska föråldringstiden ej heller dessförinnan gått til ända, men hela den förlupna tiden sammanlagd vore längre än denna sednare föråldringstid);

Eller ock at, derest svenska lagen förklaras tillämplig på min fordran från den stund, densamma upkom, jag då, enligt ofvanåberopade nådiga Förordning af d. 13 Juni 1800, måtte få njuta til godo den lag, som i Sverige var gällande, när utlåningen skedde, och således enär, enligt de af mig sednast til Öfre

Borg-Rätten ingifne bevis, hvilkas riktighet är obestridd, föråldringstiden blifvit inom 20 år afbruten genom de åren 1804, 1805 och 1806 inställde kraf, min rätt vara bibehållen, sådan den i äldre lagen blifvit lemnad och genom 1800 års nådiga Förordning tydligen försäkrad.

För utgången af min sak är det likgiltigt, hvilkendera af dessa grunder E. K. M. följer; men jag tror mig hafva uppställt dem i den ordning, som deras olika värde förestafvar; och jag önskade helst, at den första antoges. Det skulle då ej kunna sägas, at äfven de högsta Svenske Domare scrupulerat öfver användbarheten af främmande lagar och icke märkt, det de i och med detsamma förutsatt, at Svensk lag bordt efterlefas i Preussen eller andra främmande länder, om den föråldringstid skulle kunnat iakttagas, som min vederpart sökt göra gällande. Jag vet icke, huruvida, såsom han påstått, »juridiska historien saknar exempel på »en utländsk lags citation til grund för »Svensk undersåtes åliggande.« Men säkert är, at jag i Preussen ej för mitt anspråks bevarande var skyldig at kräfva honom förr än på sista dagen af trettonde året från den dag, då förbindelsens upfyllande först kunde fordras; säkert är, at hvarken jag om honom, eller någon om hvarje annan Preussisk gäldenär, kunnat veta, när han ämnade begifva sig från Preussen; at således, i fall min rätt berodde af hans utflyttning, den Preussiska prescriptionstiden aldrig et ögonblick gagnat mig, samt at, med all lag för mig, och utan at hafva felat mot någon i min rätts bevakande, jag dock ej skulle få njuta någon lag til godo.

At, med uphäfvande af Borg-Rätternes öfverklagade domar, mitt stämmingspåstående må i nåder bitallas, derom anhåller jag underdånigst.

Med djupaste underdåniga vördnad framhårdar
Stormäktigste Allernådigste Konung,
Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste tjenare,
PET. SCHRÖDER,
å min hustrus Dor. Sophia
Schröders vägnar.

Afskrift.

Förklar. inkom d. 31 Dec. 1819.

Högvälborne Hr Friherre, President och Commendör af Kongl. Maj:ts Nordstjerne-Orden, samt Juris Utriusque Doctor! Välborne Herr vice President och Riddare af Kgl. Maj:ts Nordstjerne Orden!
så ock

Högvälborne, Välborne och Högdle Herrar Hof-Rätts-Råd och Assessorer 1)!

I anledning af Herr Advocat-Fiskalen, Lagmannen och Ridd. Laurins, på

1) Då vi ansett oss böra meddela denna förklaring af Konungens Betallningshäfvande i Stockholms Län öfver det Anmärknings-memorial, som inlåtit i N:o 1 af denna Tidning; hafva vi ej kunnat neka oss at beledsaga den med små anmärkningar, som tiläfvanturs skola upmuntra våra Frihetsvänner til den utlofvade och redan nog länge dröjda fortsättningen emot oss. Vi nytija emedertid tilfället at betyga dem vår tacksamhet. Ingen skall det mer fågna än oss, at se dem genom sina anfall utmärka oss såsom alldeles icke eftersträfande den slags popularitet, hvilken åsidosätter rättvisan. Alla de, som misskänna de tänkesätt, vi yttrat och ämna bibehålla, äro oss likgiltiga. Vi önska oss folkets gunst, men icke för at förvilla och skada folket. Vårt bemödande är at uplysa oss och at meddela folket de tankar, hvåri vi trott oss finna något ljus. Den stund, detta icke behagar, är vår tid förbi.

grund af Riksens Höglofl. Ständers Justitiæ-Ombudsmans requisition 2), afgifne Anmärknings-Memorial, samt Herr Barons, Presidentens och Commendörens jemte Höglofl. Kongl. Hof-Rättens, derå tecknade Communications-Resolution, får jag i egenskap af Landshöfding i Stockholms Län, tillika med undertecknad Lands-Sekreterare, som i de af min förman 3), vidtagne beslut, ej haft någon reservation at anmäla, aflemna följande förklaring:

1:o At de, om Torparen Anders Anderssons i Granhatten och hans Hustrus Anna Olsdotters, deras Dotter Annas, och Inhysehjonet Anna Cajsa Svendsdotters häktande, å särskilte dagar gifne ordres, stödja sig i Allmänhet, ej mindre på den Landshöfdingarne enligt deras Instruction åliggande pligt, at, under omsorgen för allmänna landsfredens handhavande, tilse, det hus- och hemfred 4) uppehålls, röfveri förtages, våld och orätt afvärjes, och de som dermed umgå, allvarligen afstraffas, än äfven på Lagens klara bud i Cap. 2 §. Straff-Balken, at dråpare och andra grofva missgerningsmän 5) skola genast å färska gerning gri-

- 2) *Requisition* — mätte detta är ordet, som uttrycker Rikets Ständers Justitiæ-Ombudsmans utöfning af den honom i Grundlagar och Instruction tillagde rättighet at anbefalla åtal? At vara grannlaga om ord, är alltid tjenligt, om ej för annat, blott för at tillkännagifva, at man icke utan aktning betraktar et embete, som innehafves genom folkets val, och är bestämdt at föra folkets talan.
- 3) Hvad kan det vara för en Herr Friherrens och Landshöfdingens förman, i hvars beslut Landsekreteraren ej haft någon reservation at anmäla? — Sättarens anm.
- 4) Läsaren påminne sig, at det är just för *hemfridsbrott*, som Hrr förklarande äro tildalade. Frågan är således blott, om hemfrid kan uppehållas genom hemfridsbrott. Svare den, som skarpsinnig är.
- 5) De orden, som skola tillämpas, måtte väl blott vara *andre grofve missgärningsmän*,

pas 6), i häckte sättas och utan upskof för rätta ställas. Lagens sistnämnde föreskrift, gifven Executor ensam, til iakttagande, å tid, då någon Domstol ännu icke kommit i verksamhet för at öfver brottet ransaka, förutsätter destomindre, at den emot hvilken berörde föreskrift ställes i utöfning, skall vara til gerningen förvunnen, som bestämmandet deraf 7), ej tilhörande Executors befattning, och ofta beroende af en långvarig undersökning hos Domaren, icke sällan alldeles uteblifver, då den brottslige 8) för bri-

icke *dråpare*. Eller är väl meningen, at de, hvilkas häktande åtalas, (och bland hvilka nemligen hvarken räknas banemannen Petter Andersson eller hans bror) skola ännu passera för dråpare, När skulle de väl då få börja at njuta sin lagliga och laga kraftvunna befrielse til godo?

- 6) Vårt blinda förnuft begriper ej, om *färska gerning* betyder, en sådan gerning, för hvilken hvem som helst kan gripas och i häkte sättas. Men betyder detta uttryck något annat; så bevisar det platt ingenting om Hrr förklarandes rätt at låta gripa den, som in gen färsk gerning begått.
- 7) Och följagligen ej heller ransakandet. Se Smedjegårds Protokoll.
- 8) På detta ordet *brottslige* lär hela resonnementet hvilas. Och i sanning, så länge man tager för afgjort, at den häktade är den brottslige, kan också ingen ting invändas deremot. Behöfver åter brottsligheten bevisas; då har resonnementet det felet, at deri ligger försvar för allt möjligt häktande, så väl å den oskyldige som den skyldige. Det skenfagra deri, om sådant der finnes för någon slags syngäfva, kommer från uteglömmande af den allför begripliga möjligheten, at skäl och bevis finnas mot den som gripes, fastän de icke ännu hunnit för rätta framhafvas, och at man således ej blott misstänker honom, med eller utan anledning, men verkligen *vet* honom vara brottslig och *kunna blifva* förvunnen eller med vigtiga skäl besvärad, innan man griper honom. För detta vara en Executor obekant och honom således tillåtet at beröfva hvar och en dess frihet, endast derföre, at Executorn icke vet

stande bevisning icke kan til saken fällas, eller ock frikännes 9); hvilket allt kan äga rum, utan at deraf upkommer skäl at sätta lagligheten af den tiltaltes häktande i fråga 10). Rigtigheten af detta slut ådagalägges än vidare deraf, at enligt 4 Cap. 1 §. Rättegångs-Balken, Domaren är skyldig, at på blott rykte om groft brott, då ryktet är allmänt, och skälig misstanka dertil finnes, vid Urting företa ransakning deröfver, ändock at ingen åklagare en så beskaffad åtgärd yrkadt 11).

Häraf följer utan tvifvel, at i brottmål af gröfsta art, sådant som det ifråga-

eller behöfver veta, om något skäl dertil finnes; då äro vi fanatiska dårar, som någonsin beklaga oss öfver hvad våld som helst.

- 9) Vi hafva trott, at när den brottslige frikännes, man icke ens äger rätt at kalla honom brottslig. Men det är vi, som också trott, at häktande på misstankar, detta medel som skall vara så ofelbart at skrämja brottslingarne, aldrig uträttar det ringaste för et sådant ändamål. Det är vi, som trott, at för än man vet sig kunna någonting bevisa, vet man sig ej heller kunna få någon öfvertygad och straffad; och det är vi, som trott at endast genom detta öfvertygande och straffande kan man afskräcka från brott.
- 10) När är det då, som skäl härtill uppkomma? Hvarföre icke så gerna förklara sig sammariskt och utan omsvep säga, at aldrig någon, som häktas, kan få skäl at sätta lagligheten af sin handling i fråga?
- 11) Och häraf skall då följa någonting, i frågan om befogenhet at arrestera? Domare, som enligt detta lagens rum håller ransakning, måste väl då framför allt äga fria händer at låta gripa hvem som helst, utan at lagligheten deraf kan sättas i fråga, ehuru den gripne sedermera frikännes? Svärigen kan man drifva denna lära längre än man sjelf är gripere. En enda gång gripen, frikänd, men utestängd från uprättelse, skall man nödvändigt tänka annorlunda. Til och med om man skulle gripas just derföre, at man gripit, blefve man troligen genast mindre ifrig at vilja uppehålla den enes hus- och hemfrid på bekostnad af den andres.

varande, der mord och plundring på en gång ägt rum, allmänt rykte och misstankar måste göra tilfyllest, för verkställigheten af hvad lagen i detta ämne befalt, helst i annat fall sådan verkställighet aldrig skulle inträffa 12).

At, efter det mordet å Helsingholmen var föröfvat, allmänt rykte rörande verkligheten deraf upkommit, är för mycket känt för at behöfva bevisas, och at skälig misstanka fallit först på det mördade folkets dräng, hvilken, sedan mordet skett, öfvergifvit stället; och vidare på dem, med hvilka han under tiden stått i närmare förbindelse, är af sig sjelf tydligt 13); denna misstanka öfvergick til

12) *Verkställighet af hvad lagen befällt*, nej den tadla vi ej. Gripande, bastande och bindande emot lag är det, som vi tadla. Anmärkningsvärdt, at det lagens rum, som af Hrr förklarande bäst behöft förklaras, neml. det, som säger, at ingen får gripas oförvunnen, utan uppenbar missgerning, der *han* må gripas och häktas före, alldeles icke finnes nämndt i hela förklaringen. Man har då icke velat antaga den mening, som ligger i dessa en viss författares ord: »Hvar står det skrifvet, »om det är Ni eller Jag, som skall häktas, »endast vi ej häktas utan uppenbar missgerning? Hvar står det, at Ni eller jag skall »hafva begått denna missgerning, för at blifva »häktade för densamma?»

13) Detta skulle kunna tjena til bevis, om det behöfdes, på hvad som redan af sig sjelft är tydligt, nemligen at misstankar äro de sämsta af alla ledare för människors handlingar. Den ena gången efter den andra ser man, stundom med fasa och stundom med blott förtrytelse och blygd, huru grufflig orättvisa man gjort med sina misstankar. Huru länge skall man då fortfara at förtro sig til dem, och icke underkasta dem sjelfva en billig misstanka? — Vi tala ej om at nyttja dem til grund för embetsåtgärder til någon människas förnärmande — hvem ryser ej, at endast höra nämnas något sådant? Hvad lagen angår; så är den vida skild från all skuld i et dyllt förfarande. Det, som lagen tillåter at göra på rykte och misstankar, är endast ransakning om *händelsen*, icke ens ransakning *mot personen*, långt mindre godtyckligt häktande.

större grad af trolighet, då mördaren gripen och til Länshäktet insänd, vidgående sin egen brottslighet, äfven uppgaf medbrottsliga 14). Från desse orsaker härleda sig mera specielt de ordres, som angående Torparen Anders Anderssons och hans hustrus häktande blifvit gifne. Herr Lagmannen och Advocat-Fiskalen synes beredd at godkänna dem, såsom laglige, i fall mördarens uppgift tilkommit, utan pinliga och våldsamma medel, men Herr Lagmannen tar för afgjort at sådane blifvit använde, och anser i följd deraf, visserligen med allt skäl, den så beskaffade uppgiften, icke äga lagligt vitsord. Hr Lagmannen och Advocat-Fiskalen hade med lika, om icke större skäl kunnat säga, at i slikt fall uppgiften icke ens förtjente ringaste upmärksamhet; af denna tanka skulle jag varit, i händelse anledning förekommit, at mördarens uppgift, var en följd af honom ågången tortur; men då angivelse derom ej yppat

14) Det är då allvar, at sådana uppgifter anses för misstankekal, *troligheter i större grad* och skäl til häktning, mot hvem af oss som helst de göras, af hvilken missdådare som helst? Vi gå då allesammans lösa endast på fångelsernas invånarens nåd. Må vi vakta oss at få en fiende ibland dem, om vi ej vilja i morgon blifva deras sällskup. Och framför allt må hvar och en bäfva för alla blodets band, ty dessa heta med skäl *närmare förbindelser*. Ej nog, at oss förbjudes, hvad hedningen Cicero ansåg för pligt, at försvara och undan straffet rädda en brottslig far, om vi kunna; ej nog at vi hotas lika af lagen, om vi hysa och dölja en blodsförvandt eller en oskyld, när de gjort en missgerning; — vår ofärd är besluten, om en af våra närmaste blir onaturlig nog at i bojorna angifva oss för sina medbrottsliga! Angivelse är annars icke ensam tilräcklig orsak til häktande; men den omensklige, som hatar sitt eget blod, eller den vansinnige, som icke vet hvad han säger, skall blifva mera trodd än hvarje annan angifvare! Ju mer han afklädt menskligheten, desto *större grad af trolighet* skall man finna i hans beskyllningar!

sig förr, än flere månader efter det mördarens vid inträdet i Länshäktet den 20 sistl. April gjorde, och påföljande dagen ytterligare bekräftade uppgift skett, och under den på grund af berörde angivelse hållne ransakning, mig vetterligen icke ens blifvit yrkadt, at pinlige medel emot någon af de i och för denna sak häktade personer ägt rum, förr än i slutet af Maj månad, så har för mig, som icke förmodat det pinliga förhör uti något af de under mig lydande fångelser någonsin skulle äga rum, anledning ej eller varit, at anse mördarens emot egna föräldrar gjorde angivelse om medvetenhet och delagtighet uti hans brott, tilkommen af andra bevekelse-grunder, än dem som medtört hans egen bekännelse och af sanningens verkan på det vaknade samvetet, vauligen är en följd; vid hvilket förhållande jag, under omsorgen at se det rysliga brott upptäckt, som redan länge varit et mål för allmänhetens afsky, icke kunnat underlåta, at ställa mig Lagens ofvannämnde ovillkorliga bud til efterrättelse 15).

15) Alltsammans en utveckling af det mensklighets-system, som bjuder at finna en hög grad af trolighet i en Sons angivelse mot sina Föräldrar, i fall han gör den af fri och naturlig böjelse. Hr Lagmannen och Advokatfiskalen torde väl icke vara så beredd, som han för Hrr förklarande synes, til godkännande af detta system. — Hvad angår Hrr förklarandes *förmodan*, at pinliga förhör i de under dem lydande fångelser ej skulle någonsin äga rum; så fråga vi, liksom någon gång förut blifvit frågadt, om Konungens Besällningsh:s ansvarighet för fångelserna icke är större, än at en sådan *förmodan* må anses för nöjaktig förklaring? Den, som vill se denna fråga närmare utvecklad, kan, om han råkar på något exemplar af den seqvestrerade, af Jury nu mera frikända skriften *Försök at omvända Opinionsen* &c., läsa 18:de och följande sidorna deraf. För öfrigt återopa vi slutet af den i denna Tidning N:o 3 och 4 intagne Recension af Advokatfiskals-Embetets-Memorial emot Röösgren och Grönberg.

Från enahanda grunder härleda sig de ordres, som blifvit utfärdade, angående Anna Andersdotters och Cajsa Svensdotters häktande. Närlagde Rapport visar den närmare anledningen dertil. Den innehåller i 6) at Anders Anderssons hu-

16) Ja, den innehåller, at vaktbetjeningen anmält för Fångvaktar Grönberg någonting, som vaktbetjeningen skall hafva vid afspisningen hört af Hustrun Anna Olsdotter, men som icke var en bekännelse på henne sjelf, utan en upgift på andra, nemligen på hennes dotter och pigan i hennes hus. Hvad behöfde nu Konungens Befallningsh. veta, för at på denna rapport grunda en embetsåtgärd? Jo, 1:o at vaktbetjeningen verkligen för Grönberg anmält, hvad denne rapporterat, så at Konungens Befallningsh. kunde sjelf veta detta, 2:o at Hustrun Anna Olsdotter verkligen för vaktbetjeningen sagt, hvad för Grönberg blifvit anmält, så at ens Grönberg kunde sjelf veta detta, och 3:o at Hustruns uttryck verkligen inneburo någonting mera bestämdt, än som ligger i de halfbetydande orden, at »de, som voro hemma, Anna och Cajsa, bäst visste, hvarest sakerna, som kommit från Helsingholmen, vore förvarade.«

Om nu Konungens Befallningshafvande fått egen kunskap om meningen af dessa ord, och funnit den vara, at Anna och Cajsa verkligen skulle veta — ej blott *bäst* veta — hvar sakerna vore; då först, säga vi, hade Konungens Befallningshafvande kunnat derpå grunda någon åtgärd; men hvad skulle denna åtgärd blifvit? Jo, at låta ransaka efter det gods, som på Granhatten skulle vara förvaradt, och at söka utspana, om de, som skulle hafva kunskap om godset, verkligen kunde öfvertygas om at hafva en sådan kunskap. Hade då 4:o sådana skäl funnits, hvarmed detta öfvertygande, eller blot half bevisning derom, kunnat åstadkommas; *då* hade ordningen kommit til gripandet — ej förr.

När nu ordena, sådana som de här efteråt skola inflyta, utfärdas på fångvaktaren Grönbergs blotta rapport, utan någon egen kunskap om det förhållande, den omtalar; så ser man, huru många upplysningsgrader som blifvit öfverhalkade, och huru litet underligt det var, at arresteringen på de stackars flickorna så illa misslyckades, och at de befunnos så fullkomligt öskyldiga.

stru Anna Olsdotter yttrat sig, det de, som voro hemma vid Granhatten, Dottern Anna och Inhyshjonet Anna Cajsa Svensdotter, bäst viste, hvarest silfverknyttet, med flere från Helsingholmen stulne persedlar, funnos förvarade.

Herr Lagmannen och Advocat-Fiskalen anser detta yttrande 17) icke innefatta angivelse emot Anna och Cajsa, om någon slags delagtighet i brottet, följaktligen icke eller medvetenhet.

(Forts. n. g.)

Om Grönbergskas rapporten äger slutligen den anmärkning rum, at den skulle varit ganska tjenlig til förevisande under ransakningen om mordgerningarne, för at öfvertyga Anna Olsdotter, det hon i fängelset haft de yttranden, som deri förekomma, hvilket strider emot hennes försäkran, at aldrig hafva gjort någon bekännelse på sig eller andra, oaktadt hvad Smedjegårds protocollet innehåller. Med det nit om de anklagades (de ännu så kallade brottsligas) öfverbevisande, som hos Konungens Befallningshafvande så omissskänneligen röjt sig, hafva vi således funnit det undransvärdt, at nämnde rapport allt hittills blifvit liksom förglömd och aldrig synts förr än nu med förklaringen. Blevde den med ed besannad af vaktbetjeningen, på hvars upgift den grundar sig; så vore den tilåfventyrs föga mindre vigtig än Petter Anderssons bekanta nådansökning, som föranledt ny ransakning i Kongl. Hof-Rätten.

17) Detta yttrande, hvilket, enligt hvad nyss sades, ej finnes i handlingarne, utan nu först blifvit bekant, lär väl Hr Lagmannen och Advokatfiskalen ej heller hafva känt, när anmärknings-memorialet författades; och vi kunna således ej förtänka honom, at han då ansåg Anna Andersdotter och Anna Cajsa icke hafva varit »för någon slags delagtighet i brottet angifne«. Hvad han nu skall komma at säga om nämnde yttrande och Grönbergskas rapporten; och om han derigenom skall ens anse bevisadt, at någon angivelse mot bemälte Anna och Cajsa verkligen skett, det få vi väl främdeles se.

UTLÄNDSKA NYHETER.

Danmark. Nationalbankens räkenskaper från den 31 Juli 1818 til den 31 Juli 1819 äro upgjorda. Dess rena inkomst i silfver, sedan förluster och omkostnader afgått, stiger til 792,243 R:dr; men förlusten i sedlar til 44787 R:dr. Då emedertid Bankens vinst skall upgöras i sedlar, så användes öfverskotts-summan i silfver til hvarjehanda operationer, och en netto inkomst af 871310 R:dr i sedlar upkom, hvilka skola dragas ur rörelsen. Härtil har Banco-styrelsen af Bankens medel lagt 1,137,955 R:dr så at en summa af 2,009,266 R:dr komma at förstöras. — Banken ägde vid samma tid i silfver 3,221,762 R:dr, men var skyldig 1,038,031 R:dr; ägde i obligationer 910,810, men var skyldig 281,100; ägde i sedlar och poletter 10,588,396, men var skyldig 5,311,873. Då från behållningen i denna räkning dragas de summor, som skola förstöras och de, som skola användas til inlösen af Sleswig-Holsteinska papper, så utgör Bankens egentliga Capital-Conto i sedlar 3,643,640 R:dr.

Konungen har, vid förra årets slut, låtit utfärda flera nyttiga författningar, t. ex. om en för de skattdragande mera beqväm fördelning af kvartals betalningarna, om vägarbetets minskande, i det inga bivägar, utom chausseerna, få anläggas (en idé, som icke tyckes vilja meddela sig på andra sidan sundet); om fattigförsörjnings-afgifternas minskande genom arbetes anskaffande åt de fattiga o. s. v.

Italien. Sadespriserna äro så låga och afsättningen så svår, at skatterna ej kunna betalas. Likaså låter det från Sicilien. — Enligt berättelser från Ryssland, heter det från Rom, har Kejsar Alexander ej blott bifallit Tyska och Italienska Jesuiters afsändande til Spanien, utan ock, vid sin resa genom Riga, låtit til sig kalla de Jesuiter, hvilka der äga et hus, och förtroligt samtalat med dem. De fingo äfven en skänk af 1000 Rubel.

Tyskland. Man tror, at utvandringarne från Tyskland til America hädanefter komma at taga sin riktning mera åt Brasilien, än åt Förenta Staterna. Desse hvarken hindra eller upmuntra inhytningar, då deremot Brasilianska regeringens upmuntringar måste vara läckande, helst för de katolska Tyskarna. — Ryktet, at Landt-Ständerne i Baden åter skola samlas i April, bibehåller sig. — Det förmodas, at de i Wien församlade Ministrarne sist i Februari hafva slutat sina arbeten. — Hr Cotta von Cottendorf är vald til medlem af Würtembergiska Ständernas andra kammare. — Schelling är åter frisk. — A. W. Schlegel har vederlagt

de scandaleusa anecdoterna om Mad. Staëls förhållande til Napoleon.

Frankrike. På et mera förkrossande sätt kan man väl svårligen blifva tilrättavist än Baron Pasquier blef för sina uttryck mot förlidets års val af Deputerade. Herrar Chauvelin, Grammont, Demarçay m. fl. beviste, at han förolämpat nationen och kammaren. — De liberale rikta sina anfall mest mot Decazes, Talleyrand och Davoust. — Böneskrifter om Grundlagarnes uprätthållande inkomma från alla orter; en, såsom skämtare påstå, underskrifven af alla Hr Decazes släktingar. Då Regeringens agenter göra allt, för at hindra petitionernas underteknande, så kan man vara övertygad, at de som, sådant oakadt, deltaga deruti; men upriktigt. — Det af Finance-Ministern den 4 Jan. föredragna utkastet går egentligen derpå ut, at skydda ägarne af de så kallade Nationalgodsen för alla vidare anspråk från Statens sida. Han anmärkte dervid, at förslaget ådagalade Regeringens ädelmod, i det Skattkammaren dymedelst upoffrade 2 å 3 Millioner; emedertid var förslaget äfven politiskt, enär all oro och alla bekymmer hos Egendoms-innehafvarne derigenom måste försvinna. Finance-Ministern har sjelf just genom upköp af Nationalgodsförvärfvat en ganska stor förmögenhet. — Regeringen låter i Departementerna insamla alla slags uplysningar, rörande de Reformerta i landet. Anledningen är at man är sysselsatt med et närmare bestämmande af protestanternes rättigheter, och ökandet af deras Lärares antal. — Grégoire påstår i en från Trycket utgifven offentlig Skrifvelse, det han på det kraftigaste afrådade Konungamordet, och angriper skarpt sina motståndare, — Fouché har erhållit tillstånd at hädanefter vistas i Triest, och har redan begifvit sig dit. — Konungen har erhållit nyårsvisit af Grefvinnan af Gothland. — Hertigen af Dalmatien (Soul) har återfått Marskalks-Stalven. — Hertigen af Rovigo ämnar företaga en resa til Smyrna, der han är associé med et handelshus. — Pasquier tros åter skola blifva Justitie-Minister, om de Serre afgår. Imedertid förbättras denne sednares hälsa. — Decazes, Talleyrand och Ex-Directorn Barras äro sjuka. — En skrift: *Mémoires pour servir à l'Histoire de France en 1815*, som tros vara af Napoleon, är sequestrerad.

England. Underhandlingar äga rum med Kaffararne om afsträdande af en betydlig del af deras gebit. — De Ministeriela Bladen tillkännagifva, at Radikalerne för ingen del ännu öfvergifvit sina straffbara föresatser, och at kringvandrande Deputerade af dem äro i full verksamhet. — Preses uti den öfver upträderna i Manchester varande Dom-

stol, en Prest som dervid mycket utmärkte sig, har erhållet et Regalt Pastorat, som årligen afkastar 2500 P. Sterl. — Man förmodar, at starka utvandringar från Irland til Södra Amerika komma at instundande sommar äga rum. Äfven skola Trupper för det närvarande värfvas at dit afgå, oakadt parlaments-acten, som förbjuder det. — Et rykte går om några medlemmars af den fordna Grenvilleska Ministären snara återinsättande til Ministrar. — England synes vara i det bästa förstånd med Nord-Amerika. Hela Statsinkomsten för sistl. år var 47,990,814 P. Sterl. — Eng. Regeringen har, til kursens hjelpande, brukat det medel at låta *injöra* silfver. Fonderna stiga. — Ännu 4 å 5000 människor hafva utvandrat til Cap. — Radicalerne i Manchester hafva på nyårsdagen påbudt en allmän fasta, såsom tecken til sorg öfver förlusten af vår frihet. — Enligt bref från New Orleans, är republiken Texas upplöst, emedan För-enta Staterna lagt hinder i vägen för tillförsel af lifsmedel och ammunition (!). —

Spanien. General Vives bereder sig at i egenkap af Spansk Minister i de Förenade Staterne, afresa til Washington. — Bref från Cadiz af den 14 Dec. motsäga bestämdt det ryktet, at köpmansfartygen derstädes erhållit befallning at lemna hamnen. — Från Washington vill man veta at England motarbetat Californiens afträdande af Spanien til Ryssland, hvilket af förra Spanska Ministern Pizarro bedrefs, och at det haft til följd Pizarros störtande. —

America. Nu påstås at Florida-tractaten kommer at ratifieras. — En församling af medborgare i New York har öfverlagt om slafveriet i de För-enta Staterna och, då den funnit det stridande mot andan af dessa Staters författning, utgifvit en adress deremot til Nord-Americanska folket. — Ryktet om Cochranes nederlag finnes vara falskt.

Ryssland. Nästan alla hyrkuskar i Petersburg hafva frusit näsorna af sig. — (Från hela Europa talas om en förfärlig köld).

INRIKES UNDERRÄTTELSE.

Stockholm. På H. M. Konungens Födelsedag förl. gårdag var diner på Slottet; men inga befordringar eller andra utnämningar hafva ägt rum.

Den stora nyheten för dagen är Tidningen Anmärkarens indragning, som sistl. Måndag ägde rum. Allmänheten väntar med intresse och nyfikenhet at få veta skälen; huruvida nemligen Tidningen varit *vädlig för allmän säkerhet, utan skäl och bevis förnärmande personlig rätt, eller af en fortfarande smädlig egenskap*; ty et af dessa tre måste den, enligt 4 §. 8 Mom. Tryckfrihets-förordningen, ovillkorligt hafva varit, för at kunna indragas. Man är så öfvertygad om vår Regerings liberalitet, at man icke tviflar det Den ju för folket framlägger sina motiver til et steg, som är af en så kinkig och obehaglig natur, at det endast kan tagas i högsta nödlall. Så mycken aktning för opinion och folkets vilja, har alltid varit visad, at man slutar, det H. E. Hof-Canslaren med ledsnad och ogera utöfvat en magt, som lagen lagt i dess hand.

En annan Tidning, under namn af *Anmärkarne* har emedlertid genast utkommit, såsom ersättning för den indragna.

På detta blad prenumereras i Deleens & Comp. Bokhandel, med 3 R:dr B:ko för halfår. Prenumerationen kommer endast en kort tid at vara öppen.

STOCKHOLMS COURIER.

Måndagen den 31 Januari.

Sine ira, studio et metu.

Til Redaktören af Stockholms Courier.

M. H.

Ni har slutat dertil, at jag med ledsnad och ogera indragit Tidningen *Anmärkaren*. Detta kan jag icke erkänna. Jag har indragit detta Tidningsblad af den anledning Tryckfrihetslagen lemnar, och jag har trott och kommer alltid at tro, at, i et ansvarsfullt Embete, man bäst ådagalägger sin aktning för *opinionen* och för *folket*, hvars *vilja* eller allmänna målsmanskap, jag för öfrigt icke anser någon Tidningskrifvare berättigad at tolka eller at föra, om man använder lagens bud mot hvarje öfverträdelse deraf. Då man så handlar, kan man, såsom Embetsman, med närmare kändedom om den Regerings *liberalitet*, hvarom ni säger Eder vara öfvertygad, och med lifligt erkännande af nyttan och värdet af Tryckfrihetens *sansade bruk*, visserligen med *ledsnad* och *ogerna* se missbruken deraf, men denna ledsnad kan derföre icke, i någon mån, verka på utöfningen af en, på lag och öfvertygelse grundad pligt. Stockholm den 28 Jan. 1820.

G. AF WETTERSTEDT.

Red. kan icke dölja, huru smickrad den är at se detta stora bevis på liberalitet och aktning för opinionen öfverlemnadt åt sin Tidning. Hvad Red. tror

sig, utan at fela mot den vördnad och tacksamhet, hvartil den här af förbindes, kunna och böra tillåta sig, är den anmärkningen, at Red. hvarken påstått eller inbillat sig, såsom Tidningskrifvare, vara berättigad at tolka folkets vilja eller föra dess allmänna målsmanskap; men at den endast sagt, det en Regerings liberalitet röjer sig uti aktningen för denna vilja, och ej blott detta har Red. sagt, utan äfven at vår Regering visat en sådan liberalitet. Til sitt urskuldande för det uttrycket, at H. E. Hof-Cansleren skulle hafva med ledsnad och ogera indragit *Anmärkaren*, vågar Red. anföra, det den häri trott sig uttrycka blott den allmänna satsen, at den, som med ledsnad ser brott, också ogera straffar. — *Tryckfrihetens sansade bruk* har varit och skall alltid blifva Red:s lösen.

LAGFARENHET.

(Forts. från föregående N:r).

Jag åter tror, at den som bäst vet, men ej uppenbarat, hvar stult gods blifvit gömdt och derom öfvertygas 18), icke

18) Hvad? De äro således *öfvertygade*, dessa nyssnämnde två flickor, at hafva vetat och ej uppenbarat, hvar stulet gods finnes gömdt? När skola de då, fråga vi än en gång, få börja at njuta sin oskuld til godo? — Anmärkom

kan efter Lagens stadgande i 41 Cap. 3 §. jemfördt med 61 Cap. 3 §. Missg. B. undgå straff och följagtligen ej eller undgå at ställas för Rätta. Redan denna omständighet hade således kunnat vara nog för orderne om Annas och Cajsas häktande; men här förekommer tillika at den stöld, som var i fråga, stod i oskiljagtigt sammanhang med föröfvadt mord; och då på misstanka om mer eller mindre delagtighet i detta brott, mördarens Föräldrar och Broder redan blifvit i häkte inmante och emot de ännu återstående personer i det hus der mördaren och hans bror, sedan brottet verkställdes, flere dagar sig uppehållit och blifvit döjde, anledning förekom, at de om det, efter morden, röfvade godset ägde kännedom, hvarifrån närmare uplysning 19) om alla til detta grofva brott i hela sin vidd, hörande omständigheter, kunde blifva at vänta; så har jag ansett mig icke utan ansvar kunna åsidosätta, at om alla i brottet inblandade personer 20) göra mig försäkrad. Är detta godtycke, så gifves ej eller någon laga åtgärd, som icke

dessutom, at de åberopade lagställen ingalunda påbjuda straff derföre, at man vetat, men ej uppenbarat, (i fall man nemligen icke vetat förut, at gerningen ske skulle) utan derlöfe, at man vetat och *hulpit at dölja*. En sådan angivelse mot Anna Andersdotter och Anna Cajsa var icke ens genom Grönbergiska rapporten gjord; och vi torde således, äfven med kännedom af denna rapport, och med förutsättning, at den vore tydlig, besvuren och tillförlitlig, såsom ofvan sagdt är, få förblifva af den tanken, at ingen *delagtighet i brottet* var angifven mot ofnämnde flickor.

19) Nu således häktande för uplysningars skull! Skall man då hädanefter i dylika mål ej ens lemna vittnen på fri fot?

20) Ännu en gång *inblandade i brottet!* Vi uprepa ej för ofta den frågan: När skola väl desse olycklige frikände en gång få börja at njuta sin oskuld til godo?

kan under denna rubrik hänföras 21); och om i så beskaffad sak de steg, jag, på sätt ofvanberördt är, vidtagit, kunna anses utan allt lagligt och rimligt ändamål, så lærer felagtigheten deraf böra tillskrifvas lagarne, som dem befallt, och icke hellre förordnat, at til förekommande af all uplysning i mål der allmänna säkerheten til lif och egendom blifvit på det svåraste sätt våldförd, en hvar som derföre skäligen misstänkas kan, bör lemnas på fri fot, intill dess han lagligen blifvit förvunnen och dömd 22). Men så länge ingen lag-förändring i denna del skett, skall jag förblifva oryggelig i den mening och öfvertygelse, som jag hittils följt 23) och lagstiftaren synes hafva velat, at i hvarje samhälle, säkerheten til lif och egendom är villkoret för medborgerliga pligter, och at, då denna säkerhet störes, det helas rätt, som derunder beror, är större än våldsverkarens 24).

21) Visst låter detta något. Men det låter också rätt bra, at enligt vårt begrepp om saken vända satsen om och säga: *är detta en laga åtgärd; så gifves ej heller något godtycke, som icke kan under denna rubrik hänföras.*

22) Med föga skillnad är dock detta just hvad lagen säger, endast at den ingalunda dermed åsyftar *förekommande af all uplysning*. Lagen har således icke den *felagtigheten* at hafva befallt, hvad Hrr förklarande gjort.

23) Om *mening och öfvertygelse* torde väl tvisten ej behöfva at handla. Man bör vara nöjd, endast Hrr förklarande uphöra at handla i enlighet med en sådan mening och öfvertygelse, så länge de fortfara at handla i den egenskap, hvari de nu förklarar sig.

24) Hrr förklarande tala således alltjemt om våldsverkare, då fråga är om våldsamerheter af den sjelfva mot oskyldiga, frikända, från all möjlig misstanka befriade personer. Ännu en gång, och aldrig för ofta, denna samma frågan: När skola väl dessa oskyldiga få börja at njuta sin oskuld til godo?

För öfrigt, hvad betyder här det talesättet *våldsverkarens rätt*: Männe en rättighet, at vara på fri fot? Om så är; åå kan *det helas*

2:0 Huru de åtgärder, som af Konungens, til vård af allmänna säkerheten i landet, förordnade högre Embetsmän vidtagas, för at deras åliggande likmätigt, upptäcka brott och missgerningar samt hindra förstöring och skingring af stulit eller röfvadt gods, kunna ställas i jemnförelse med enskilt mans omsorg, at söka och återfinna honom olofligen afhändt gods; och den lag, som stadgar vägen för honom i detta fall, lämpas til Konungens Befallningshafvande, som på gifven anledning af en redan häktad brottsling, i

rätt lätteligen vara större; ty dertil behöfves blott, at den är större än ingen.

Sägom hellre, at det helas rätt är större, än all enskild rätt. Men dervid äger den besynnerligheten rum, at enskild rätt är ändamålet för all det helas rätt, och at de jemningar, som den enskilde har at tåla i sin rätt för det helas skull, måste vara uttryckta genom en allmän regel, som kallas lag. Nu existerar det hela ej för annat, eller genom annat, än lagens uprätthållande; och hela inrättningens betydelse är, at hvarken den enskilde eller det hela må taga för sig mer, än lagen lemnar. Alla rättigheter och förbindelser äro lika heliga; och det hela visar sig verksamt och arbetar för sitt bestånd, hvarje gång det skyddar en enskild vid det, som han enligt lagen har at fordra.

Visserligen har således »lagstiftaren velat, »at säkerheten til lif och egendom är villkoret »för medborgerliga pligter.« Och just dertill vill lagen, och befäller, at lika litet som någon enskild våldsverkare får beröfva oss lif och egendom, och fred och säkerhet, lika litet får någon det helas organ, någon samhällets tjänare, skada oss på något af dessa sätt, hvilket skall ske, om honom tillåtes, at beröfva oss friheten och låta oss offentligen taltas för svåra brott, utan at veta, om vi dertil äro skyldige och kunna derom öfvertygas. Ty lagen vet, at den största orimlighet vore, om hon ville visa sig angelägen at hämnä de oförrätter, som af enskilda oss tilfogas, och just under detta sken sjelf göra de gruffigaste oförrätter emot andra, på hvilken hon ville utkräfvä vår hämnd.

Detta allt är så enkelt — och likväl behöfver det så ofta omsägas,

dennes hemvist 25) låter efterspana, hvad utur mördad mans bo blifvit af hans banneman bortfördt 26), öfvergår allt det

25) Torpet Granhatten var således den häktade brottslingens Petter Anderssons *hemvist*? Ransakningen der förfördelade således ingen annan än honom?

26) När nemligen man vet hvad som är bortfördt.

Så mycket ordande, som i hela denna period förekommer, om jemförelse emellan högre Embetsmäns mått och steg och enskild mans omsorg om *rimligt eller orimligt, lämpeligt eller olämpeligt, &c.* tjänar för öfrigt til ingenting mer, än at bevisa, hvad som aldrig var i fråga stäldt, nemligen Konungens Befallningshafvandes rätt at låta hålla ransakan efter stulet gods. Frågan är, såsom anmärkningsmemorialet ganska tydligen innehåller, om de i 52 Cap. 2 §: Missg. Balken stadgade villkor för en löflig ransakan efter tjufgods här inträffade. Utom det, som der förekommer om lof af Märadsfogde eller Länsman eller Borgmästare och Råd, och hvilket vi gerna medgifva vara ersatt genom Konungens Befallningshans eget godthinnande, hvarmed vi också äro ifrån hela Hrr förklarandes vidlyftiga demonstration, finnas dessa villkor vara följande: 1:0 »våhn eller kunskap, hvart tjuv eller tjufnad är kommen« (hvilket aldrig inträffar förr, än man vet, at tjufnad skett). 2:0 at någon skall »säga, hvad han hafver »mist och hurudant,« (huru detta i förevarande sak skall tilgå, behöfver ej förestävas en Executor, som vet, at först skaffa sig kunskap, om något är bortröfvadt ur mördades hus, och om målsägare, arvingar efter dem, finnas, som säga eller kunna säga, hvad huset mist — et förhållande, som här just inträffade, helst sådane målsägare vid Tinget under ransakningen funnos, men aldrig tilvitade mördaren at hafva borttagit mer, än de klädespersedlar och matvaror, han sjelf bar från stället). 3:0 at skäl til ransakan skola finnas, hvaribland a) »at den misstänkte förr stulit« (den misstänkte nemligen, hos hvilken ransakan anställes, hvarvid således Petter Anderssons stöld ej kunde komma i fråga såsom skäl til ransakan hos föräldrarne — och dem sjelfva har man ännu ingen stöld tilvitat) b) »at sådana tjufsaker hos honom sedda äro« (nemligen hos Torparfolket på Granhatten,

begrepp jag hittills kunnat göra mig om rimligt eller orimligt, lämpligt eller olämpligt. Det af Herr Lagmannen och Advocat-Fiskalen i denna del åberopade Lagens rum 52 Cap. 2 §. Missg. Balk. innehåller, at den som vill ransaka efter tjufnad, skall dertil begära lof af Kronofogde eller Länsman å Landet eller af Borgmästare och Råd i Städerna. Men all Krono-betjening å Landet och Borgmästare och Råd eller Magistrat i Städerna, undantagande Stockholm och Götheborg, stå under Konungens Befall-

hvilkas hus ransakades, och der aldrig tjufsaker varit sedda c) »at han dem försålt« (hvar före ej heller någon ens beskyllat detta folk d) »at han håller sig undan och synes taga sak å bak« (hvilket också alldeles icke inträffat, välförståendes med det folket, hvars hus ransakan öfvergick e) at han »varit i sällskap med andra, som tjufnaden med skäl tilvitas kan« (hvilket för ingen del vill säga, at blott en tjuv, hvars brott han icke vetat, kommit hem til honom; ty sådant *sällskap* kan ingen undvika — oberäknadt nu, at den tjufnad som icke skett, ej heller kan tilvitas sjelfva den person, som kom hem til Granhattens folk, ehuru brottslig han annars var) 4:o at den, som anställer ransakan, skall »fara dit med tvenne Nämndemän eller tvenne edsvurne Stadstjenare, eller ock andra goda män» (hvarom Röösgren, åt hvilken ransakningen updrogs, alldeles icke är i de utfärdade ordena, — se här nedan — förståndigad, då honom tvertom ej annat i detta afseende anbefalles, än at taga til biträde Fjerdingsmannen Nyström) samt 5:o at ransakarne skola på stället »förkunna byamän eller husbondan, at de dit sände äro« (hvilket Röösgren var skyldig at sjelfmant göra, om han fått ordres at i *laglig ordning* ransaka, men som han uraktlät, troligen derföre, at han i stället för sådan föreskrift, ej fann annat sig anbefaldt, än at ransaka med biträde af en Fjerdingsman). At alla dessa villkor blifvit åsidosatta och således en helt och hållet laglös ransakan efter tjufgods på torpet Granhatten anställd, det tro vi följagteligen vara af Advokatfiskals-Embetet med högsta skäl anmärkt.

ningshafvandes lydriad. Jag kan således icke hafva felat deri, at jag ej af Kronofogde eller Länsman begärt lof til den efterspaning af, från Helsingholmen stulit gods, som jag å Granhatten lät genom Länsman verkställas. Hr Lagmannen förklarar, at icke något af de i berörde §. stadgade villkor för en loflig ransakan efter tjufgods här inträffade. Icke ens någon målsägare påstod sig hafva något mist. Det är just denna sistnämnde omständighet, som låg til grund för hela åtgärden. Det var Torparen Blombergs och hans hustrus egendom, som blifvit plundrad; men Blomberg och hans hustru voro begge mördade innan plundringen skedde, och kunde således ingenting derom uppgifva. De hade ej eller barn eller andra personer i huset, som efter deras afdagatagande kunde uppgifva, hvad utur deras bo blifvit borttagit, och hvilket ännu utgör et problem, som svårligen lär kunna uplösas 27). Men hvad som brister i öfriga villkor, ersättes utan tvifvel af de redan häktades uppgifter och anvisning 28), hvilka til efterspaning föranledde, och i förening med ryktet samt den allmänna förmodan, som röjdes at åtkomst af egendom måste hafva utgjort förnämsta ändamålet af mordgerningen

27) Hvem helst som dör, af mord eller sot eller huru som helst, lemnar efter sig samma problem i fall han lemnar någon egendom. Hvem kan någonsin säga, at ingenting kunnat finnas i hans bo, som derifrån möjligtvis blifvit borttaget? Och hvad hindrar då, at anställa ransakan efter tjufgods hos alla dem, som efter dödsfallet varit i boet eller hos sig emottagit personer, som varit der? Frågan är blott: skall man beskylla folk och ransaka hos dem derföre, at man icke vet, om ej något är stulet, eller derföre, at man vet, det stöld verkligen skett?

28) Om dessa uppgifter och denna anvisning hafva vi redan yttrat oss. De äro hämtade ur Grönbergiska rapporten.

29), otvifvelagtigt innefattar starkare skäl til den anbefalda efterspaningen, än alla i det åberopade Lagens rum, uptagne omständigheter 30), af hvilka åtminstone den står fast, at de hos hvilka ransakan skedde, varit i sällskap med dem, som tjufnaden med skäl tilvitas kunnat 31); i anseende til hvilket allt berörde ransakan jemväl torde kunna från stämpeln af olaglighet, til den, af fullkomlig laglighet, få öfverflyttas 32). Vid det förhållande, som ofvan berördt är, och om än den 29 April, då i fråga varande ordres utlärdades, det varit känt, at Boupteckning efter Blomberg och hans hustru skett, skulle det sannolikt varit utan allt ändamål at af denna uppteckning söka inhämta underrättelse, om hvad tilförene från boet bortkommit, och således ej eller i uppteckningen kunnat inbegripas

29) Bevis, at den *allmänna förmodan*, om den fanns, bedräger sig och bedräger ganska illa, mången gång, i frågor om enskilda handlingar. Måtte man finnas benägen at åberopa och verkligen respectera allmänna meningen, i offentliga företag, lika mycket som hon måste betvilas och åsidosättas i frågor om enskilda. För dessa finnes lag och rätt, aldrig mer och aldrig mindre.

Vi veta nu, icke hvad som var *förnämsta ändamålet* af mordgerningen, men dock at, så vida detta var *åtkomst af egendom*, det förnämsta ändamålet aldrig uphanns, och vi tro, til och med, at den allmänna förmodan, med all sin bestälsamhet, likväl aldrig ännu hunnit röja sig, eller fått någon anledning at bestämma sig, innan alla arresteringarne voro gjorda.

30) Detta är hvarken *otvifvelagtigt* eller verkligt.

31) Med dem, som tjufnaden med skäl tilvitas kunnat, då tjufnad icke skett, har ingen varit i sällskap, — väl förståendes, at allt hvad mordaren verkligen stulit, var redan til rätta kommit, och derefter ransakades icke — hvilket allt ofvanföre är vidare förklaradt.

32) Det skola vi åtminstone icke göra. Men om vi skulle flytta någonting; så skulle vi flytta stämpeln, icke den stämplade saken.

33). Under begagnande af denna utväg skulle ock et ännu beqvämare tilfälle blifvit beredt för dem, som den plundrade egendomen om händer hade, at densamma, såsom troligen skett, undansticka eller förskingra 34).

3:o Då de här anmärkte ordres grundade sig på förr åberopade och bilagde Rapport, så innefatta orden, »*skall uppgifvit*» endast en grannlagenhet i skrifsätt 35), som då saken derigenom ej för-

35) Och deraf följer, at allting i världen kunde hafva funnits i de mördades hus på Helsingholmen, och således hafva derifrån bortkommit. Något hårdt hade det likväl varit, at ransaka äfven efter det som fanns i boupteckningen. Således kunde väl ändock boupteckningen haft en viss nytta med sig.

34) Detta har då *troligen skett!* Hvad man behagar, är troligt. Hvar och en njuter oförkränt sin tro. Men är det fråga at yttra denna tro och yttra den offentligt; då måste Domstolans ransakningar och laga bevis njuta sina anspråk til godo; då komma vi följagligen ännu en gång med den aldrig för ofta uprepade frågan: När skola dessa olycklige frikände, från all laglig och rimlig misstänka frikände, få börja at njuta sin oskuld til godo? Til lagar och förnuft och heder och rättskänsla framställa vi denna fråga: när skall väl misshandlingen uphöra mot dem och de Domare, som dem frikännt?

35) *Grannlagenhet*, om man så vill. At säga allt hvad man med sanning kan säga, behöfver dock icke just kallas grannlagenhet. Rapporten, som åberopas, den Grönbergska rapporten, som vi redan granskat, innebär sjelf ingenting mer, än at Hustrun Anna Olsdotter *skall uppgifvit*. Sjelfva Grönberg visste icke, om hon *verkligen uppgifvit* något. Orderna, som grundade sig på Grönbergs rapport, kunde då omöjligen innehålla mer än detta *skall uppgifvit*, men väl något mindre, såsom t. ex. at någon hos Konungens Befallningsh. *uppgifvit*, det Anna Olsdotter *skall* för någon annan hafva *uppgifvit*. Äfven i uttryck är således et *skall*, d. v. s. en ovisshetsgrad, öfverhalkadt — lyckligt dock, om icke vida mer vore öfverhalkadt i handling, såsom alltför tilräckligen är visadt!

ändras, synes vara föga anmärkningsvärd. Och då berörde ordres voro utfärdade flere dagar före den 4 Maj, har det så kallade Smedjegårds-Protocollet hvarken haft eller kunnat derå hafva någon inflytelse 36), änskönt derigenom blifvit bekräftadt, hvad Rapporten i detta ämne innehåller 37).

4:o At til verkställighet af dessa ordres Länsman Röösgren nyttjades, ehuru utom hans Tjenstgörings district, är val i sig sjelf en omständighet af den natur, at någon undersökning om orsaken der-til ej synes vara af laga skäl påkallad, då all Krono-Betjening i Länet står under min lydno, och jag för deras användande til tjenstgöring å et eller annat ställe, ej lærer kunna lagligen förpligtas at inför Domaren uppå Rikens Ständers Justitiæ-Ombudsmans requisition, göra redo 38). Men grunderne för min åtgärd i detta fall äro så enkla, at de visserligen ej behöfva döljas 39), och vid nu rådande liberala tänkesätt 40) ej eller kunna blifva någon förtydning underkastade; förhållandet är då sådant, at enär

36) Frågan var, huru uppgiften kunde vara bekant före den 29 April. Skall det vara så mycket bättre, at Smedjegårds protokollet ej haft någon del deri, och at man grundat sig endast på Grönbergs alldeles ocontrollerade uppgift?

37) Huru skall då *den* tro på Grönbergs uppgift, som icke ens lemna vitsord åt Smedjegårds-protokollet?

38) Ändtligen *en* anmärkning nöjagtigt förklarad. Ty man lär icke kunna sätta i fråga, at Konungens Befallningsh. äger för tillfället förordna en kronobetjent.

39) Kan någonsin en Embetsman handla efter grunder, som behöfva döljas?

40) Också en gärd åt det *liberala tänkesättet*. Hvem fågnas deraf om icke vi? Om en sådan gärd alltid är på sitt ställe, så är den det äfven här. Liberaliteten, liksom annat, är alltid välkommen, när den gagnar.

både mord och plundring 41) var inom Röösgrens vanliga tjenstgörings-district begånget, och han, då Rapporten om Anna Olsdotters uppgift inköm, var tilstädes 42), någon skyndsamhet at deraf göra bruk jemväl ansågs både nyttig och nödvändig 43), och ändamålet deraf bättre vans, genom Röösgrens affärdande til Granhatten, än medelst Postgång til Krono-Betjeningen i orten, hvaraf mycken omgång och tidsutdrägt kunnat upkomma 44), Röösgren äfven var villig at detta ärende uträtta; så blef af dessa anledningar detsamma åt honom updraget.

I hvad emot undertecknad Lands-Secreterare särskilt blifvit anmärkt, får jag den äran ödmjukligen andraga, at jag, för at spara arrestanterne Petter och Anders Anders Söner, hvilka förklarar sig färdige at afgifva omständlig bekännelse af deras brott, en för dem, såsom med fängsel belagde, besvärlig vandring från Smedjegården til Lands-Cancelliet, samt

41) *Plundring* — ja visserligen, om et hus kan sägas plundradt derigenom, at en klädning och en matsäck derifrån borttagas.

42) Hvilket icke behöfver döljas. Til och med det hade ej behöft döljas, om Röösgren varit tilstädes äfven vid *afspisningen*, som enligt Grönbergska rapporten skett samma dag, följagtligen under Röösgrens vistande i staden. Men också kunde detta icke behöfva omtalas, om ej för at destomer ådagalägga, at man af det *liberala tänkesättet* ej befarade någon *förtydning*. —

43) *Skyndsamheten* är en härlig sak, men konsten af skyndsamheten ligger deri, at göra på en gång *fort* och *väl*. At göra fort och illa är ingalunda bättre, än at göra illa och långsamt.

*Ty utan vishets gräns och mått,
Skall sjelfva dygden bli et brott.*

Se skaldestycket *Ljusets Fiender*, den mest intressanta läsning, vi veta, för den som värderar det *liberala tänkesättet*.

44). Alldeles. Men at hålla Smedjegårdsförhöret så gerna först som sist, deraf hade ej mycken omgång och tidsutdrägt kunnat upkomma.

icke onödigtvis under Vaktmästarens då iråkade sjuklighet, minska bevakningen på stället, derigenom, at vaktkarlarne skulle bemälte arrestanter til Lands-Cancelliet åtfölja, hellre valde at begifva mig til stället, för at deras bekännelser anteckna 45). Och hvarvid voro närvarande Vaktmästaren Grönberg, Skrifvaren Häggroth, afledne Vaktkarlen Ekström, Grönbergs hustru, hvilken sednare dock endast et par gånger gick igenom det rum, dit arrestanterne voro uphämtade, sant Krono-Länsman Röösgren, denne sednare dock icke på min anmodan eller i följd af några ordres 46). Hvad det af Hustru Anna Olsdotter omnämnde förhör å Lands-Cancelliet en Söndag beträffar, är förhållandet dermed så, at Hr Häradshöfdingen Fröberger Pingstdagen den 30 Maj innevarande är emot aftonen sig hos mig inställde, med tillkännagifvande, at

45) Ännu en nöjagtig förklaring, så vida nemligen sjelfva förhörets nödvändighet och behörighet antages. Här om vänta vi af åklagaren något ytterligare, som visar hans mening om egenskapen af förhör hos Kon. Befällningsh. i brottmål. Oss förekommer emedertid anmärkningsvärdt, 1) at sådana förhör icke i lagen föreskrivas eller tillåtas, och 2) at de tjena til alldeles ingenting, emedan de bekännelser, som dervid göras, ej äga den bevisande kraft, hvilken, enligt 17 Cap. 36 §. R. B., endast tillkommer bekännelser inför rätta. Skulle åter dessa eller andra Cancelli-anstalter bidra endast til uppehåll i sakens lagliga gång, såsom om mer än tre veckor derigenom förflöte från häktandet, innan den häktade ställes för domstol; då vore olagligheten af alla dessa anstalter ännu mera påtaglig. Då sådant i förevarande sak inträffat, förundrar man sig, at Adv. Fiscals Embetet dervid ingen anmärkning gjort.

46) Man ser, at det icke varit en blott samling af föitrogna, utan verkligen et slags, äminstone half, offentlighet. Det mätte då kunna upplysas, huruvida Anna Olsdotter verkligen blifvit af LandsSecreteraren i fängelset förhörd, såsom Smedjegårdsprotocollet säger, eller icke, såsom hon säger.

som för ransakningens fortsättande vid redan utsatt Urtima Ting med Wermdö Skeppslag den 7 derpåföljande Juni, Hr Häradshöfdingen til tidens vinnande, och, på det behörige kallelser mätte hinna affärdas, hade nödigt erhålla närmare upgifter af Drängen Anders Andersson om de flera vittnen han ville begagna, til bevisande af sitt tilhåll de tider morden skedde 47), och i sådant afseende begärte Herr Häradshöfdingen jemväl, at Anders Andersson mätte å Lands-Cancelliet nedföras.

Något annat förhör anställdes icke, och sedan Anders Andersson, för Herr Häradshöfding Fröberger til namn och hemvist uppgifvit de vittnen han anhållit, mätte i omförmälte afseende höras, blef han jemte föräldrarne och brodern, som af misstag äfven blifvit nedförde, til häktet återskickade.

Om af Vaktbetjeningen någon afhörde de frågor, Herr Häradshöfdingen til Anders Andersson framställde, kan jag icke upgifva, men väl påminner jag mig, at i vaktrummet 48) voro tilstädes, Vaktmästaren Sellström och Andersson samt Enspännaren Qvist.

(Slut n. g.)

47) Här skulle följa en så kallad eftersats (apodosis), i brist hvaraf man icke kan veta, hvad Hr Fröberger ville med sitt tillkännagifvande, at som han hade nödigt etc. Af hvad som är begripligt i denna mening kan man likväl finna, at Herr Fröberger vid Tinget uraktlåtit någon efterfrågan om vittnen, som nu skulle ske. Man har hört, men blott af det så kallade *ångbåt-sällskapet*, at fråga sedermera vid Tinget blifvit väckt om verkligheten af detta Pingsdagsförhör, och at Hr Fröberger i domstolen förklarar alltsammans för *osanning*.

48) Således icke i förhörsrummet. Här blir då icke så lätt at afgöra skiljagligheten mellan Herrar Fröberger och von Sydow. Dock mätte väl sjelfva förhörets verklighet eller icke verklighet kunna utredas.

UTLÄNDSKA NYHETER.

Tyskland. Regeringens Commissarier för Universiteterna i Heidelberg och Freiburg hafva i sin Instruction fått sig updragit bland annat: at icke allenast taga kännedom af och hafva uppsigt öfver de böcker som vid föreläsningarna begagnas, utan äfven tilse at vid det muntliga föredraget inga tillsatser äga rum, hvilka vore stridande med de antagna principerna; de häremot brytande Professorer skulle tillrättavisas, och, i fall det ingen följd medhöde, skulle de af Ministären anmålans till entledigande. — Commissarierna böra vaka öfver at den så förderliga nyhetsandan blefve bannlyst, o. s. v. Den Acad. Senaten i Freiburg har häremot till Hofvet insändt en protest. Prof. Martin i Jena förklarade det han under sådana omständigheter inga föreläsningar skulle hålla, men han kallades till Stor-Hertigen, frisades från det förmynderskap, hvilket drabbade hans Collegier, och har derpå börjat sin curs. Prof. Fries blef deremot suspenderad. — Vid Würtembergiska Ständernas församling lemnas fullvuxne manspersoner derstädes inträde emot upvisande af Billetter, som utdelas i mån af hvad rummet medgifver. — Den nyligen med döden afgångna Churfurstinnan af Hessen Cassel har förordnat det Hon utan all ceremoni skulle begravas på den allmänna Begravningsplatsen. — Författaren till den bekanta politiska Katekesen för Borgare och Landtmän, hvilken spelt en så stor rol i saken rörande de demagogiska planerna, en Lieutenant Schulze, har sjelf gifvit sig tilkänna och påstår sig ej hafva haft någon straffbar afsigt, utan endast åsyftat at undervisa folk af den lägre klassen öfver politiska ämnen. Han är emedlertid häktad, och Domstolen skall betrakta boken från en annan synpunkt. — På befallning från högsta ort skola Gymnastiska öfningsplatserna i Preussen för alltid tillslutas. Nämnde Rike har antagit et på reciprok frihet bygd Handelsystem med Norra America.

Nederland. Et nytt Lag förslag, rörande National-milicen, skall efter berättelse föreläggas General-Staternas andra Kammare.

Ryssland. Enligt handelsberättelser skall den nya Tulltaxan nu vara utkommen. Allting är till införsel tillåtet, med undantag af bäfrar, skiljemynt, Bancónoter och brukade kläder. Å rätt socker är tullen 75 kopek silfver per pud eller

omkring 38 Sv. marker; men å raffinad socker 375 kop. per pud, samt å kaffe 2 Rub. silfver per pud.

Södra America. Enligt Morillos depeche från Valencia, voro Insurgenterna vid Morro förskansade bakom Neverifloden, som då ej kunde öfvervadas, och hvarföre de ej kunde angripas. Men enligt bref från Havanna af den 15 Nov. skall Morillo stundligen hafva väntats dit; det rykte gick at han blivit slagen af Bolivar, och at denne var i besittning af Caraccas.

Frankrike. Man vet från säker hand at Hr de Serre vill öppna discussion öfver Val-lagen med et tal af helt annan och häftigare beskaffenhet än Hr Pasquiers uti session den 24 Dec. — Grefve Decazes har redan lemnat sängen. — Marskalken Davoust hade bjudit till en prägtig bal, men de flesta bjudningskortet hade blivit återskickade. Man har sökt urskulda honom hos de liberala, som påstå at han åtminstone ej måste känna betydelsen af de ord han nyttjat, och at det ej vore ur vägen at han tydligen förklarade sig inför den liberala opinionen, emedan just denna opinion uphöjt honom till de värdigheter han nu bekläder.

England. Arresteringarna för uproriska böckers utspridande fortfara. — Barmhertighetsverk för fattiga hafva kommit mycket på modet. — Sjöfarten å Thames är hindrad af is.

Rättelser.

Sid. 58, sp. 2, rad. 4, står *instälde kraf*; läs *anstälde kraf*. Sid. 60, noten 10, sista raden, står *handling*; läs *behandling*.

På detta blad prenumereras i Deleens & Comp. Bokhandel, med 3 R:dr B:ko för halfår. Prenumerationen kommer endast en kort tid at vara öppen.

STOCKHOLMS COURJER.

Thorsdagen den 3 Februari.

Sine ira, studio et metu.

LAGFARENHET.

(Slut från föregående N:r).

Bevittnade afskrifter af de anmärkte arresterings-orderna bifogas i ödmjukhet, och hvarvid jag får den äran uplysa, at igenom fel vid utskrifningen datum origtigt blifvit utfördt på de som röra gamla Anders Andersson och dess hustru med den 19 April i stället för rätteligen den 21, som conceptet utvisar. Men någon Rapport från Krono-Fogden Öller om Petter Anderssons häktande, har ej til Lands-Cancelliet inkommit 49).

Med högaktning förblifver Högvälborne Herr Friherrens, Presidentens och Commendörens

samt

Höglof. Kongl. Hof-Rättens

ödmjukaste tjenare,

DAN. EDELCREUTZ.

A. R. v. SYDOW.

Afskrift af Afskrift.

Ödmjuk Rapport.

För mig har Vaktbetjeningen anmält at, vid afspisningen i dag har hustrun

49) Kronofogden Öller således äfven beslagen med osanning! Men hans rapport finnes ju någonstädes? Han har ju vid Tinget vittnat, at han ingifvit en sådan? Kronofogden Öller bör höras.

Anna Olsdotter uppgifvit det från Helsingholmen komme silfverknytte vore undan-gömdt emellan en ås på stufvuvinden vid Torpet Granhatten och at de som voro hemma Anna och Cajsa bäst visste, hvar-est sakerne som kommit från Helsingholmen äro förvarade. Hvilket jag får Rapportera. Stockholm d. 26 April 1819.

J. GRÖNBERG.

Enligheten med Originalen intyga,

H. F. OLDEVIG.

Häradshöfding.

EDV. BERNH. ASK.

Lands-Cancellist.

Afskrift af Afskrift.

Ordres til Länsman Röösgren 50)

I anseende til den af Drängen Pehr Andersson från Helsingholmen gjorde an-

50) Öfver åklagarens anmärkning mot dessa ordres, eller hvarföre Länsmannen Röösgren just nyttjades til häktande på Granhatten, saknas all förklaring. Hvarföre Röösgren nyttjades at ransaka efter; tjufgods, hafva vi sett: Lika litet som vi dervid haft at påminna, lika litet kunna vi afundas honom updraget at gripa det arma folket. Det enda vi skulle önskat veta, hade varit, om äfven nu Röösgrens närvaro utgjorde ett bland skälen til hans beskickning, och om, i sådant fall, han äfven varit tilstädes, när Peter Andersson (förmodligen samma dag som orderna utfärdades, i anseende til behofvet af skyndsamhet) gjorde angifvelsen mot föräldrarne. Vi anse dock detta för nästan afgjordt; ty det skulle blifvit långsamhet, i stället för skyndsamhet, at låta orderna göra omvägen til Röösgrens hem på Vermdön.